

EN ROPANDE TYSTNAD TRANSFORMERAD

Om ålder, kvinnor och historia

A CLAMOURING SILENCE TRANSFORMED

About age, women and history

VI TRANSFORMERAR VÅR FÖRSTA UTSTÄLLNING EN ROPANDE TYSTNAD, BYTER UTGÅNGSPUNKT, TAR IN FLER PERSPEKTIV OCH ERFARENHETER. WE ARE TRANSFORMING OUR FIRST EXHIBITION A CLAMOURING SILENCE, CHANGING OUR VIEWPOINT, BRINGING IN NEW PERSPECTIVES AND EXPERIENCES.

Vi transformerar vår första utställning *En ropande tystnad*, byter utgångspunkt, tar in fler perspektiv och erfarenheter. Utställningen handlar fortfarande om kvinnor, ålder och historia – och om trans.

Vi har funnit berättelser och forskning som skildrar upplevelser av att vara kvinna på sätt som inte rymms inom könsnormen. Vi vill helt enkelt prata om att det finns många sätt att vara kvinna på.

I denna utställning tittar vi särskilt på vad som händer när könsnormer bryts av en åldrad person. Det handlar inte om sexualitet. Transpersoner kan, liksom alla andra människor, ha olika sexuella preferenser. Detta handlar om könsidentitet och åldrande, hur idéer om kön påverkar villkoren för åldrande. Och, vice versa, hur åldrandet påverkar könsnormer.

Det är väldigt ont om forskning om normöverskridande könsidentiteter och åldrande, men vi har använt det lilla som finns. Vi har också tagit hjälp av olika personer och organisationer som har kunskap.

I historieböckerna är det nästan helt tyst om normöverskridande könsidentiteter. Där blir tystnaden större och större, ju längre bort från normerna vi rör oss. Men det finns några äldre berättelser om individuella normbrytare som vittnar om ett annorlunda synsätt än vår egen tids, där vissa individer verkar ha fått ett livs- och handlingsutrymme. Det står heller inget om att historieberättande vilar på könsnormer som bygger på en heteronormativ grund, d v s på föreställningar som utgår från att kvinna och man ska leva tillsammans och attraheras av varandra, och att alla förutsätts ha linjärt kön.

We are transforming our first exhibition *A clamouring silence*, changing our viewpoint, bringing in new perspectives and experiences. The exhibition still revolves around women, aging and history – and about transgenderism.

We have found stories and research depicting experiences of being female in ways which do not conform to the gender norm. Simply put, we want to talk about the many ways of being a woman.

In this exhibition, we focus on what happens when gender norms are challenged by an older person. Transgenderism is not about sexuality. Transgenders can, just like everybody else, have different sexual preferences. This is about gender identity and aging; how ideas about gender affect the terms of aging. And, vice versa, how aging affects gender norms.

The research done on transgenderism and aging is scarce, but we have used what little there is. We have also been helped by knowledgeable people and organisations.

Our history books are almost completely devoid of norm-challenging gender identities. The silence grows louder and louder, the farther away from the norms we wander. However, there are a few old stories of norm-challenging individuals which tell us of a viewpoint quite different from that of today, where some individuals seem to have been given a living and an acting space. Moreover, nothing is said about how historiography is based on gender norms established on a foundation of hetero-normativity, i.e. on the notions and presuppositions that woman and man should live together and be attracted by each other, and also that everybody is of linear gender.

Linjärt kön innebär att en persons ”biologiska, juridiska, kroppsliga och sociala könsuttryck pekar åt samma håll.” Citatet kommer från Anna Siverskog, som är en av de få forskare som skrivit om transpersoner och åldrande.

Vi kan tro att kön är en gång för alla givet, att vi föds till antingen pojke eller flicka. Snarast är det så att vi föds i unika kroppar – en kropp som sedan bestäms som flicka eller pojke.

Kön bestäms utifrån uppfattningen:
– att det endast finns två
– att de kan definieras som man och kvinna
– att dessa kön kan särskiljas
– att det finns en tydlig skillnad

Punkt. Men alla har inte den erfarenheten, det handlar inte nödvändigtvis om antingen eller. Vilket personerna på Kerstin Ekströms foton kan vittna om.

Människor kan fara illa av de normer om ålder och kön som vi skapar, och av de sätt som vi upprätthåller normerna på. Osynliggörandet av, tystnaden kring, och bristen på kunskap om livsvillkoren för dem som överskrider könsnormer är ett stort demokratiskt problem.

Genom att se att könsnormer sett olika ut i det förflutna kan vi förstå att dagens normer kan, och kommer att, förändras. De är inte huggna i sten, även om det kan kännas så.

Därför transformerar vi, än en gång, tystnaden kring kvinnor, ålder och historia; en tystnad som ropar på oss, pockar på vår uppmärksamhet – både i vår samtid och i det förflutna.

Maria Perstedt
Museichef Kvinnohistoriskt museum

Linear gender means that a person’s “biological and judicial sex and their way of expressing gender, both bodily and socially, align.” This is a quote by Anna Siverskog, one of few reseachers to have written about transgenders and aging.

We may think that gender is something permanent – that we are born to be either a boy or a girl. It is more accurate to say that we are born in unique bodies – a body which is then determined to be girl or boy.

Gender is determined based on assumptions that:
– There are only two
– They can be defined as male or female
– These genders are distinguishable
– They are clearly different.

End of story. But this experience is not shared by everyone; it is not necessarily a question of one or the other – something that the people in Kerstin Ekström’s photos can testify to.

People can be hurt by the norms regarding age and gender that we create and by the ways we maintain these norms. The fact that this subject is being made invisible and surrounded by ignorance is a major democratic problem.

By understanding that gender norms differed in the past, we can learn that the norms of today can be changed. However it may seem, norms are not set in stone.

This is why we once again transform the silence surrounding women, ageing and history; a silence clamouring for us, calling for our attention – both from the past and in the present.

Maria Perstedt
Director, Museum of Women’s History

DET STÅR INGET I SKOLANS HISTORIEBÖCKER OM TRANSPERSONER, BEGREPPET ÄR HELT MODERNT. NOTHING IS MENTIONED IN THE HISTORY TEXTBOOKS ABOUT TRANSGENDERS - THIS CONCEPT IS QUITE MODERN.

Det står inget i skolans historieböcker om transpersoner, begreppet är helt modernt. Men några berättelser finns om personer som överskred normer för könsidentitet. Hur deras åldrande var vet vi däremot inget om. Det beror dels på att åldrade människor inte getts plats i historieböckerna, och dels på att det som vi idag beskriver som trans inte med säkerhet fanns i det förflutna. Förmodligen tänkte inte ens människor förr på identitet på det sätt som vi gör idag.

Det är svårt att veta hur människor tänkte och levde i det förflutna. Om vi läser en text från 800-talet så gör vi det utifrån det vi vet idag. Vi ser m a o det förflutna med dagens glasögon.

Det vi idag tänker om världen, samhället och om vilka vi är som människor, skiljer sig från 1600- och 1700-talsmänniskans, vilken i sin tur är annorlunda än vikingatidens etc, etc. Dessutom skiljer det sig mellan olika platser i världen. En person i Peru och en person på Ibiza år 1654 tänkte inte nödvändigtvis på samma sätt om sin tillvaro, sin identitet eller sitt kön.

Men oavsett vilken tid vi talar om verkar det däremot ha varit väsentligt att diskutera och konstruera könsnormer. Ideal och normer om kön verkar ha varit lika hårt drivna då som nu, men de såg helt eller delvis annorlunda ut beroende på vilken tid och plats vi talar om.

Drottning Elisabet I av England

Det fanns en risk att drottning Elisabet I av England (1533–1603) inte skulle klara av att behålla makten och tronen. Dels för att hon var kvinna och dels för de illasinnade rykten som spreds under hennes regenttid. Ett av de ihärdigaste var paradoxalt nog att hon egentligen inte var en kvinna, utan en man.

Nothing is mentioned in the history textbooks about transgenders – this concept is quite modern. However, there are some stories about people challenging gender identity-norms. We know nothing about their old age. This is partly because old people are left out of the history books, and partly because what we today call transgenderism might not have existed in the past. People probably did not think about identity the way we do today.

It is difficult to know how people thought and lived in the past. If we read a text from the 9th century, we do it based on what we know today. In other words, we look at the past through modern goggles.

Our perception of the world, society and who we are as people, differs from the perception in the 16-1700s, which in turn differs from perceptions in the Viking age, etc. Moreover, these perceptions are different in different parts of the world. In 1654, a Peruvian and someone from Ibiza did not necessarily view their existence, identity and gender in the same way.

Regardless of what age we are talking about, it seems to have been essential to discuss and construct gender norms. Ideals and gender norms seem to have been just as firmly asserted then as they are now, but they themselves were completely or partially different, depending on which time and place we are discussing.

Queen Elizabeth I of England

Queen Elizabeth I (1533–1603) risked losing her power and her throne. This was partly because she was a woman and partly due to malicious rumours spreading during her regency. One of the most persistent rumours was, ironically, that she was not a real woman but, in fact, a man.

The Rainbow Portrait av drottning Elisabet I av England Olja på duk, målat av Isaac Oliver (1556–1617). Det kanske mest symbolladdade porträttet av Elisabet I, målat kring åren 1600–1602 när drottningen var över sextio år gammal. Avbildad som tidlös bär hon en mantel översållad med ögon och öron, vishetens orm och himlakroppar. Regnbågen i hennes hand har inskriptionen *NON SINE SOL IRIS* ("ingen regnbåge utan solen").

The Rainbow Portrait of Queen Elizabeth I of England Oil on canvas, painted by Isaac Oliver (1556–1617). Perhaps the most heavily symbolic portrait of Elizabeth I, painted around 1600–1602 when the queen was in her sixties. An ageless Elizabeth wears a cloak decorated with eyes and ears, the serpent of wisdom, the celestial armillary sphere. The rainbow in her hand bears the motto *NON SINE SOL IRIS* ("no rainbow without the sun").

Varför var hennes kön ifrågasatt? Troligtvis hade det att göra med att hon inte agerade som en kvinna. Men, sa man, kunde hon verkligen vara en riktig kvinna, utan att ägna sig åt en kvinnas "naturliga intressen" i livet, att gifta sig och få barn?

Kön var under den elisabetanska eran starkt kopplat till det yttre: agerande, utseende och kropp. Så var det i England, men även i Sverige och andra länder i det äldre Europa. Kroppen sågs som materia. Den bar inom sig en själ. Någon biologisk kropp var inte uppfunnen än. Ingen kunskap fanns om hormoner eller kromosomer, det som i modern tid använts i konstruktioner av könsnormer. Om någon såg ut som och agerade enligt föreställningar om vad en kvinna eller man borde och kunde göra, så var personen förmodligen av det ena eller det andra könet.

Kön var också relaterat till rum och plats. Olika platser innebar inte samma möjligheter för män och kvinnor. Tronen var en sådan plats. Den var förbehållen män och ansågs naturlig för dem, men inte för kvinnor.

Elisabet I hade en strategi för att bli en stark regent. Hon gjorde sin egen kropp till ett verktyg för att ta plats på tronen, strategin var att förkroppsliga staten. Redan tidigt hävdade hon att hon hade två kroppar. En var kvinnlig och svag. Den andra kroppen var staten och den var odödlig. När hon kröntes till drottning hävdade hon att dessa två kroppar blev en. Efter en tid började hon även titulera sig "jungfrudrottning" för att undvika det rabalder som följde på hennes vägran att gifta sig. På det sättet kunde hon vara kvinna, men ändå markera att hon inte var öppen för äktenskap.

Genom att göra sig till ett med staten kunde hon fästa olika värden till sin kropp och den engelska

Why did her gender come into question? It probably had to do with her not acting like a woman. People asked themselves; could she really be a woman when she did not devote herself to "the natural state of woman" – marrying and having children?

During the Elizabethan era, gender was strongly connected to ones exterior: behaviour, looks and body. This was true not only for England, but also Sweden and other European countries in the early modern period. Body was seen as matter; a vessel for the soul. A biological body had not yet been invented. No one had any knowledge about hormones or chromosomes, which we in modern times have used to construct gender norms. If someone looked and acted according to how a woman or a man was supposed to behave, that person was perceived as belonging to their apparent gender.

Gender was also related to time and space. Different positions meant different things for men and women. The throne was such a position. It was considered to be reserved for men and natural for them to hold, but not women.

Elizabeth I had a strategy for becoming a strong regent. She used her body as a mean to ascending the throne by embodying the land. From early on she claimed that she had two bodies, the body natural and the body politic. One was female and weak. The other was the nation, and it was immortal. When she was crowned, she claimed that these two bodies became one. Later, she also started calling herself "the virgin queen", to avoid the hubbub surrounding her refusal to get married. In this way she was able to be a woman, but still show that she was not open to marriage. By making herself one with the state she could attribute different

Mademoiselle de Beaumont eller *The Chevalier D'Eon* Karikatyr. Gravyr, okänd konstnär, England 1777.

Mademoiselle de Beaumont or *The Chevalier D'Eon* Cartoon. Engraving, artist unknown, England 1777.

staten i en handvändning. Hon och staten var evigt unga och oföränderliga. Men denna könsöverskridande strategi – att omforma sig från skör och svag kvinna till en kraftfull regent – kom att få konsekvenser.

Drottningens kropp fick inte uppvisa förändring, då kunde synen på staten bli negativ. ”Alltid densamma” var ett motto som hon myntade. Hon blev sjuttio år gammal, men hon fick inte framstå som åldrad. Hon använde smink, peruker och dyrbara kläder som de flesta andra regenter i hennes samtid i Europa. Elisabet I visade genom sitt yttre vad hon ville att folket skulle tänka om staten. Om staten skulle vara evigt ung, måste också Elisabet I vara det. Könsöverskridande och åldrande var därför en betydande del av de utmaningar som Elisabet I av England mötte under sin regenttid.

”Han är en kvinna!”

Charles d’Eon de Beaumont, eller Charles Geneviève Louis Auguste André Timothée d’Eon de Beaumont, (1728–1810) var en fransk diplomat, spion och dekorerad militär. Som en del av Ludvig XV:s Le Secret du Roi (kungens hemliga diplomatkår) hade han flera viktiga framgångar, bl a i den ryska kejsarinnan Elisabeth av Rysslands hov. D’Eon var med och förhandlade fram Parisfördraget, vilket avslutade sjuårskriget år 1763 och fick Ordre Royal et Militaire de Saint-Louis, Ludvigskorset, för sin tapperhet.

Men rykten florerade i London om att D’Eon egentligen var kvinna. När Chevalier d’Eon åkte hem till Frankrike år 1777 gick ryktet före honom. D’Eon förnekade inte ryktena, utan lät hädanefter kalla sig Madame de Chevalier d’Eon eller Chevalière d’Eon.

values to her body and her kingdom, just like that. She and the nation remained for ever young and unchanging.

But this gender cross-gender strategy – transforming herself from a fragile woman to a powerful ruler – came at a price. The queen’s body was not allowed to display any changes, because that could lead to negative perceptions of the state. Her personal motto was Semper Eadem – “always the same”. She lived to the age of seventy, but could not appear to age. She used make-up, wigs and fine clothing, like most other European regents of the day. Elizabeth I used her appearance to influence what people thought of the nation. If the nation was to remain forever young, so must she. Transgenderism and aging was therefore a significant part of the challenges faced by Elizabeth I of England during her regency.

”He is a woman!”

Charles d’Eon de Beaumont, also known as Charles Geneviève Louis Auguste André Timothée d’Eon de Beaumont, (1728–1810) was a French diplomat, spy and decorated military man. As part of Louis XV’s Le Secret du Roi (secret royal diplomacy corps) he accomplished several important deeds, for example in the court of the empress Elizabeth of Russia. D’Eon helped negotiate the Treaty of Paris, which ended The Seven Year’s War in 1763 and earned him the Ordre Royal et Militaire de Saint-Louis, the grand cross of the order of Louis, for his bravery.

But rumours was flying around London that D’Eon was actually a woman. When Chevalier d’Eon went back to France in 1777, the rumor preceded him. D’Eon did not deny the claims, but went on to call himself Madame de Chevalier d’Eon or Chevalière d’Eon.

Miniatyr målning, påklädningsdocka

”Målning på kopparplåt, osignerad. Enligt uppgift av givaren föreställande en fröken Hahne. I fodral av svart pressat läder på stomme av papp med 13 glimmerskivor med målade dräkter och dräktdetaljer enligt uppgift målade av prof. N. H. Sjöborg (1767–1838).” Ur Nordiska museets katalogkort. Flickan på porträttet, Kerstin Hahne (död 1656), var dotter till uppvaktaren hos kung Karl IX:s barn, Christoffer Hahne till Hesselby och Ingrid Björnsdotter. Som vuxen gift med ståthållare Honorat Verdelet. Foto Mats Landin, ©nordiska museet

Miniature painting

“Painting on copperplate, unsigned. According to donor of mistress Hahne. In a leather case with a cardboard frame with 13 discs of mica with painted costumes and costume-details, allegedly painted by prof. N.H. Sjöborg (1767–1838).” From the catalogue of the Nordic Museum. The girl in the portrait, Kerstin Hahne (deceased in 1656), was the daughter of the courtier of the children of king Karl IX, Christoffer Hahne of Hesselby and Ingrid Björnsdotter. Kerstin Hahne later married governor Honorat Verdelet. Foto Mats Landin, ©nordiska museet

Tänk, en kvinna som agerar man och lyckas göra en politisk och militär karriär, sades det. Inte för att det då var ovanligt att kvinnor antog manlig skepnad. Det verkligen förvånande var att hon kunde gå så långt.

Mary Wollstonecraft, som brukar räknas som en av våra tidigaste kvinnökämpar, menade att d’Eon var beviset på att även kvinnor kunde avancera om de bara fick samma möjligheter som en man. När d’Eon undersökts av läkare efter sin död, kom det därför som en chock att hon i själva verket var en man – en man som agerat en kvinna som agerat man.

Chevalier d’Eon anses av nutida forskare själv ha satt igång ryktet att han var en kvinna. Det skulle i så fall innebära att d’Eon medvetet använde en normöverskridande könsidentitet på ett politisk och strategiskt sätt. Vi vet inte hur d’Eon uppfattade sin könsidentitet. Idag hade vi kanske talat om transperson, och benämnt d’Eon som hen. Men de orden och det sättet att tänka kring kön fanns ännu inte.

Chevalier d’Eon fortsatte att få sin pension från staten och blev inte fråntagen några privilegier. Men han blev häcklad med karikatyrer, hårda ord och nedsättande omdömen, framförallt i engelsk press. Kanske kan vi tolka det som ett uttryck för, med ett nutida ord, fobi, d v s något som påminner om dagens transfobi. Transfobi är när människor som upptäcker att en person är trans plötsligt kan utsätta den personen för hat, öppet våld och förtryck. Det spott och spe som d’Eon utsattes för kan visa på att transfobi förekom, precis som idag, men att fobin tog sig andra uttryck.

Men varför verkar d’Eons könsöverskridande identitet ha varit accepterad? Kanske därför

Imagine, a woman acting like a man and succeeding both military and politically, people said. Not that it was unusual for women to don male appearance, but because she was so successful.

Mary Wollstonecraft who is considered to be one of the earliest women’s rights champions, considered d’Eon proof that women too could advance, if given equal opportunities to do so. The revelation at d’Eon’s post-mortem examination, that she was in fact a man – a man who had acted as a woman acting as a man, therefore came as a shock.

Present day historians believe that d’Eon himself started the rumour that he was female. If true, this would mean that d’Eon deliberately used a norm-challenging gender identity in a political and strategic manner. We do not know how d’Eon defined his gender identity. Today we might have used the term transgendered and referred to him using a gender-neutral pronoun. However, these concepts, terms and ways of thinking about gender were not in place at the time.

Chevalier d’Eon continuously received his pension from the government and was not stripped of any privileges. He was, however, ridiculed, caricatured and verbally put down –especially by the English media. We might interpret this as an expression of, what we today might call, a phobia – something pertaining to the transphobia of today. Transphobia is, that when someone learns that another person is transgender, they might subject them to hate, violence and oppression. The bashing d’Eon received might indicate that transgenderism occurred, just like today, but that the phobia was expressed differently.

But how come d’Eon’s transgenderism was

att det var en i samhället högt uppsatt person. Kanske också därför att synen på könsöverskridande identiteter, och på könsnormer i stort, var annorlunda än idag.

Synen på vad en människa är, var inte densamma förr jämfört med nu. Människan ansågs ha en själ, men vår psykologiska förståelse av människan fanns inte. Det gjorde att en 1700-tals-människa talade om sig själv och sina medmänniskor på ett annat sätt. Även om orden är de samma, kan de ha olika betydelser idag än vad de hade då.

Sedan 1600-talet och framåt kom människans könsidentitet alltmer i fokus för de nya och snabbt framväxande medicinska och biologiska vetenskaperna. De intresserade sig inte bara för den sjuka kroppen, utan även för den friska. Så uppstod idéer om en medicinskt definierad kropp som var biologiskt ödesbestämd till att vara det ena eller det andra könet. Könsöverskridare sågs inte längre som brytare av sociala och juridiska regler och lagar, utan snarast som människor som ställde sig utanför biologiska faktum och sanningar.

Idag finns möjlighet att operera sig, om den egna kroppens yttre könsuttryck inte är möjliga att leva med. Det är inte ett lätt val och heller inte en enkel process. Individens sätts under lupp av läkare, psykologer, kuratorer m.fl. för att säkerställa att en könskorrigering är alldeles nödvändig och att den följer regelverket för sådana operationer. Könsnormerna, som dessa regler bygger på, gör att det för en äldre transperson kan vara omöjligt att svara mot reglerna och därmed få den hjälp som personen har behov av. Det är kanske dags att regelverkets egna könsnormer sätts under lupp?

accepted? It could be that he was a high-ranking member of society. It could also be because the perception of transgenderism and gender norms in general was different from that of today.

Past perceptions of what a person is were different from those of today. People were considered to have a soul, but our psychological understanding of mankind did not exist. Because of this, people in the 1700s would talk about themselves and their fellow man differently from what we do today. Even if some words remain the same, their meanings may have changed.

Since the 1600s, gender identity was increasingly emphasised by the new and rapidly advancing medical and biological sciences. Their interest was not restricted to the unhealthy body, but also included the healthy. And so ideas of a clinically defined body, which was biologically predestined to be either male or female, surfaced. This led to that transgenders were no longer seen as people who broke the social and legal conduct, but as people who stood apart from biological facts and truths.

Today, a person has the possibility to undergo surgery if their body's expression of gender becomes impossible to live with. It is neither an easy choice nor a simple procedure. The individual will be scrutinized by doctors, psychologists, counsellors and so on, to determine that a gender-correctional surgery is absolutely necessary, and that it will be done according to regulations. Our gender norms, which are the basis for these regulations, may make it impossible for an older person to adhere to the rules and receive the help they need. Is it perhaps time to scrutinize the regulatory gender norms?

Normer är förhandlingsbara och föränderliga

De äldre avbildningar, målningar, teckningar och beskrivningar som bevarats av könsöverskridande personer visar människor ur högre samhällsklasser. Det verkar nästan som om könsöverskridande handlingar var något som enbart kunde utföras av sådana som var rika och med en hög ställning i samhället.

Men helt andra källor kan berätta om personer från lägre samhällsklasser som också kunde vara könsöverskridande. I domböcker och i rättssammanhang finns flera exempel på både kvinnor och män som levde könsöverskridande. De ställdes inför rätta för att de misstänktes för ett eller flera brott och det uppdagades då att de dessutom hade en könsöverskridande identitet. Domstolen såg sig tvungen att bestämma personens kön för att kunna utdöma straff, inte för att överskridandet i sig var ett brott.

Det fanns å ena sidan normer och ideal för hur man skulle bete sig för att vara man eller kvinna. Å andra sidan fanns det alltid ett handlingsutrymme i vardagen där normöverskridande beteenden ibland fick passera utan större invändningar. Det ska däremot inte tolkas som att toleransen var större förr. Könsöverskridanden kunde ibland bestraffas på grymma sätt.

Könsnormer har påverkat, och påverkar oss alla, liksom de begränsar våra möjligheter att uttrycka oss och vara dem vi är och vill vara. Ändå är vi alla med och formar och återskapar normer i vår vardag, varje dag. Genom mer eller mindre medvetna handlingar ser vi till att vi själva och andra lever upp till normerna.

Könsnormer är inte alltid desamma. Vi kan förändra dem. Det kan det förflutna lära oss.

Norms are negotiable and changable

Old depictions, paintings, drawings and descriptions of transgenders that has been preserved, show people from high society. It almost seems as if acts of transgenderism could only be performed by those with money and high social standing. Other sources, however, bear witness of lower-class people who challenged the gender norm as well. Court records show several examples of both women and men who led transgendered lives. They were prosecuted on suspicion of one or several crimes, which brought to light the fact that they were transgender. Because of this, the court felt it necessary to assign them a gender in order to render a verdict, not because transgenderism in itself was a crime.

On one hand, there were norms and ideals regarding how to act male or female. On the other hand, there was always a space in everyday life where norm defying behaviour could pass without any major objection. This should not be interpreted as if tolerance was greater in the past. Transgenderism could sometimes be punished in cruel ways.

Gender norms are, and have always been affecting us, much like they limit our possibilities to express ourselves and be who we are and want to be. Even so, we all shape and recreate norms on a daily basis. Through more or less conscious actions, we ensure that we and others live up to the norms.

Gender norms do not always remain the same. We can change them. We can learn this from the past.

MEDVERKANDE

Idé och innehåll

Maria Perstedt, museichef, Kvinnohistoriskt museum

Research och innehållsproduktion

Jennie Forsberg, utvecklingsledare, Kvinnohistoriskt museum

I samarbete med Christina Kieri, Transföreningen FPES (Full Personality Expression Sweden) Umeå

Sakkunniga forskare

AnnaSara Hammar, fil dr historia

Jonas Liliequist, professor i historia

Anna Siverskog, doktorand i Äldre och åldrande

Utställningsproduktion

Produktion:

Kvinnohistoriskt museum

Projektledare:

Åsa Adolfsson, utställningsproducent,

Kvinnohistoriskt museum

Rumslig gestaltning:

Åsa Adolfsson, Jonas Olsson, utställningstekniker,

Kvinnohistoriskt museum

Ljus och utställningsteknik:

Jonas Olsson

Utställningstexter:

Maria Perstedt, Jennie Forsberg

Översättning till engelska:

Natalia Andersson, museivård, Kvinnohistoriskt museum

Grafisk form:

Plakat

Fotografier

Brunettes & Blondiner av Kerstin Ekström

Särskilt tack till

Samtliga deltagare i *Brunettes & Blondiner*

Textgruppen i Transföreningen FPES

Helena Gard, RFSL (Riksförbundet för homosexuellas,

bisexuellas, transpersoner och queeras rättigheter) Umeå

Två tum tre

Umeå Hump AB

CONTRIBUTORS

Concept and Contents

Maria Perstedt, Director, Museum of Women’s History

Research and Production of Content

Jennie Forsberg, Head Developer,

Museum of Women’s History,

in co-operation with Christina Kieri, The Transgender

Association FPES (Full Personality Expression Sweden)

Umeå

Special Advisers

AnnaSara Hammar, Ph.D of History

Jonas Liliequist, Professor of History

Anna Siverskog, Post Graduate of Elderly and Aging

Exhibition Production

Production:

Museum of Women’s History

Project Manager:

Åsa Adolfsson, Curator, Museum of Women’s History

Exhibition Design:

Åsa Adolfsson, Jonas Olsson, Exhibition Technician,

Museum of Women’s History

Lighting and Technology:

Jonas Olsson

Exhibition Texts:

Maria Perstedt, Jennie Forsberg

Swedish to English Translation:

Natalia Andersson, Hostess, Museum of Women’s History

Graphic Design:

Plakat

Photographs

Brunettes & Blondes by Kerstin Ekström

Special Thanks

All participants in *Brunettes & Blondes*

The Text Unit of The Transgender Association FPES

Helena Gard, RFSL (The Swedish Federation For Lesbian,

Gay, Bisexual and Transgender Rights) Umeå

Två tum tre

Umeå Hump AB

ORDLISTA

Transformera – omforma, förvandla

Transperson – en person som genom sitt könsuttryck eller sin könsidentitet inte följer vår kulturs könsnorm. Ordet är ett paraplybegrepp för olika typer av transidentiteter. En enskild transperson kan uppfatta sig som man, kvinna, både och, mitt emellan eller ingetdera, oberoende av det kön som tilldelats personen vid födseln – och kan också uttrycka kön på alla dessa sätt, tidvis eller hela tiden. Variationen, mångfalden, är stor. Den ryms inte i de två fack som bestäms vid födseln. En person som inte är transperson kallas cisperson.

Norm – regler och antaganden om hur saker och ting borde vara. Till exempel kring kön, ålder, funktion.

Kön – är en socialt konstruerad kategori som används för att dela in människor i grupperna kvinnor och män.

Könsnorm – regler och antaganden om hur en ”kvinna” och ”man” bör vara och se ut.

Juridiskt kön – Det kön som står registrerat i folkbokföringen. I Sverige finns två juridiska kön. I t.ex. Nepal, Indien och Sydafrika har en tredje juridisk kategori införts för intersexuella och andra som inte är kvinnor eller män.

Könsidentitet – det kön som en själv väljer att identifiera sig som. De flesta väljer det kön som definierades på BB, men inte alla.

Linjärt kön – att en persons biologiska, juridiska, kroppsliga och sociala könsuttryck pekar åt samma håll. Till exempel en person som är född som kvinna, känner sig som kvinna och har en kvinnas kropp.

Könsuttryck – hur en person uttrycker sitt kön. Detta görs t.ex. genom kläder, kroppspråk, frisyr, smink, socialt beteende och röst.

Könsöverskridande identitet/ Normöverskridande könsidentitet – person som inte identifierar sig som kvinna eller man, eller genom sin klädsel eller på annat sätt bryter mot samhällets normer kring könsidentitet och könsuttryck.

Heteronormativitet – förutsätter att alla är intresserade av personer av motsatt kön och att alla tillhör, identifierar sig och uttrycker sig i enlighet med normen för det kön de tilldelades vid födseln, antingen man eller kvinna.

LITTERATUR OCH REFERENSER

LITERATURE AND REFERENCES

WORD LIST

Transform – remodel, change.

Transgender person – a person who by their gender expression or gender identity does not follow the gender norms of our culture. The word is an umbrella expression for different types of trans identities. Individual transgender persons can perceive themselves as male, female, something in between or neither, irrespective of the sex to which they were assigned at birth – and can also express gender in all of these ways, intermittently or constantly. The variation and diversity is great, and does not fit into the two categories that are determined at birth. A person who is not trans, is called a cis person.

Norm – rules and assumptions about how things ought to be. E.g. gender, age, function.

Gender – a socially constructed category, used to divide people into male and female.

Gender norm – rules and assumptions regarding how “women” and “men” should act and look.

Judicial sex – The sex that is registered in the civil register. In Sweden there are two such sexes. In for example Nepal, India and South Africa, a third judicial category has been established for intersexuals and others not identifying as women or men.

Gender identity – the gender one chooses to identify as. Most choose the gender defined at birth, but not all.

Linear gender – when a person’s biological and judicial sex, and their way of expressing their gender - both bodily and socially – all align. E.g. when a person, born a woman, feels like a woman and has a female body.

Gender expression – how a person expresses their gender. This is done through clothing, body language, hair styles, make-up, social behavior and voice, among other things.

Gender-defying identity/norm-defying gender identity – a person who does not identify as male or female through their clothing or who otherwise challenge society’s norms concerning gender identity and gender expression.

Heteronormativity – presumes that all people are interested in persons of the opposite sex and that everybody belongs to, identifies and expresses themselves according to the norm of their assigned sex, either male or female.

Maja Bondestam, *Tvåkönad: studier i den svenska hermafroditens historia*, (Nora, 2010)

Red. Eva Borgström, *Makalösa kvinnor: könsöverskridare i myt och verklighet*, (Göteborg, 2002)

Red. Janne Bromseth & Anna Siverskog, *LHBTQ-personer och åldrande: Nordiska perspektiv*, (Lund, 2013)

AnnaSara Hammar, ”Elisabet – kvinna och kung”, *Historiskan*, 2015:1

Gary Kates, “The Transgendered World of the Chevalier/ Chevalière d’Eon”, i *The Journal of Modern History*, 1995, Vol.67(3)

Anna Siverskog, “They Just Don’t Have a Clue’: Transgender Aging and Implications for Social Work”, i *Journal of Gerontological Social Work*, 2014, Vol.57(2–4)

Anna Siverskog, “Ageing Bodies that Matter: Age, Gender and Embodiment in Older Transgender People’s Life Stories”, i *NORA – Nordic Journal of Feminist and Gender Research*, 2015, Vol.23(1)

